

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
 لجنة الانتخابات المركزية
 The Central Elections Committee

Justice Uzi Vogelman
 Supreme Court of Israel
 Chairman of the Central Elections Committee

قاضي عوزي فوجلان
 المحكمة العليا
 رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט עוזי פוגלמן
 בית המשפט העליון
 יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

תב"כ 33/24

העותרת: עוצמה יהודית – חזית יהודית לאומית, רשימת הציונות הדתית לכנסת ה-24

נגד

- המשיבים:
1. יהדות התורה
  2. ימינה
  3. הבית היהודי
  4. יהודה יצחקי
  5. יהודה לוינגר
  6. אורי חשין

עתירה לצו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

בשם העותרת: עו"ד חנמאל דורפמן
 בשם דגל התורה: עו"ד מנחם מושקוביץ
 בשם אגודת ישראל: עו"ד אברהם יוסטמן

החלטה

1. לפני עתירה לזיהוי אחראים לסרטוני תעמולה, לפי סעיף 10 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: החוק), ותב"כ 8/21 בן מאיר נ' מפלגת הליכוד (27.2.2019) (להלן: עניין בן מאיר). העותרת מתמודדת בבחירות לכנסת ברשימה משותפת עם שתי מפלגות נוספות, היא רשימת "הציונות הדתית". לדברי העותרת, בימים האחרונים הופצו ברשתות החברתיות וביישומון "ווטסאפ" ארבעה סרטוני תעמולה לא מזוהים נגדה. אלו טענותיה:
  - א. בסרטון הראשון נאמר שיו"ר "הציונות הדתית", ח"כ בצלאל סמוטריץ' (להלן: ח"כ סמוטריץ'), רק מתחזה לתומך בחרדים. הסרטון עלה בחשבון "טוויטר" שכינויו היה "צעירי יהדות התורה", ושבינתיים הוא ותוכנו נמחקו.
  - ב. בסרטון השני מתואר ח"כ סמוטריץ' בתור אדם כוחני, ונשמעות התבטאויות נגדו מפי יושב ראש העותרת. את הסרטון פרסמו המשיבים 4 ו-5. המשיב 4 צירף טקסט משלו, ו"הוא שהעלה את הסרטון לרשת" (סעיף 14 לעתירה).

- ג. בסרטון השלישי קריאה שלא להצביע לרשימת "הציונות הדתית", משום שהיא עלולה לא לעבור את אחוז החסימה וכך "תשרוף קולות" למחנה הימין. המשיב 6 פרסם את הסרטון בקבוצת "ווטסאפ" בשם "קבוצת עדכונים צעירים". בהודעה נפרדת צירף מסר משלו באותה רוח. לאחר מכן התפרסם הסרטון בשנית, ומופיעות בצידו השמאלי העליון המילים "חרדי מצביע רק יהדות התורה".
- ד. בסרטון הרביעי טענות על כך שח"כ סמוטריץ' נמנע מלפרסם ברבים את המועמדת במקום השני ברשימה, מיכל וולדיגר, משום שהיא מחזיקה בעמדות ליברליות. העותרת מציינת שהסרטון פורסם ביום 8.3.2021, אבל אינה מציינת היכן ובידי מי.
- הואיל ובסרטונים לא צוין מטעם מי הם, העותרת מבקשת להורות לכל המשיבים שלא לשלוח הודעות וסרטוני תעמולה לא מזוהים; ולמשיבים 4-6 – לגלות מטעם מי פרסמו סרטונים ולא לעשות תעמולת בחירות אסורה ולא מזוהה.
2. בהתחשב בתגובות שהעותרת קיבלה לפנייתה המוקדמת למשיבים (כמפורט בהמשך), הוריתי למשיבה 1 בלבד להגיש תגובה לעתירה. התקבלו תגובות נפרדות משתי המפלגות שמתמודדות ברשימת המועמדים המשותפת שהיא המשיבה 1. האחת, דגל התורה, הודיעה שאינה אחראית ליצירת הסרטונים ולהפצתם, ושלא ידוע לה שהמפלגה השנייה אחראית להם. האחרת, אגודת ישראל, הודיעה גם היא ש"לא יזמה [את הסרטונים], לא ביצעה אותם ולא הפיצה אותם". אעיר שהעותרת ביקשה לחייב גם את אגודת ישראל להגיש תגובה לעתירה; נראה שהבקשה הוכנה לפני שהגיעה לעותרת תגובת אגודת ישראל, ועל כל פנים הבקשה התייתרה.
3. לאחר שעיינתי בעתירה, בנספחיה ובתגובות לה, הגעתי למסקנה שדינה להידחות. צפיתי בארבעת הסרטונים. בכל אחד מהם תעמולת בחירות. לא צוין בגוף הסרטונים מטעם מי הם (למעט בעקיפין בגרסה השנייה של הסרטון השלישי, כאמור). עם זאת, העותרת לא הוכיחה שהופרה חובת הזיהוי כמובנה בדיני התעמולה.
4. אשר לסרטון הראשון, העותרת עצמה טוענת שעלה בחשבון שמזוהה עם צעירי מפלגה מסוימת (המשיבה 1). די בכך כדי לענות על דרישת הזיהוי. העותרת לא פירטה היכן פורסם הסרטון נוסף על אותו פרסום ראשון, שאף לטענתה כבר הוסר. לכן לא הוכח שבמקום אחר הייתה הפרה של חובת הזיהוי.
5. את הסרטונים השני והשלישי העלו ל"ווטסאפ" משתמשים שמזוהים בשמותיהם האמיתיים. לטעמי, די בכך כדי למלא אחר חובת הזיהוי. בעניין בן מאיר החיל המשנה לנשיאה ח' מלצר חובה זו על "פרסומים מסוימים ברשת האינטרנט, אשר מאפייניהם שקולים לאלה של הפרסומים שאותם נועדו הסעיפים [10(א) (3) ו-10(ב) (5) לחוק] להסדיר מלכתחילה" (שם, בפסקה 64), לרבות פרסומים ברשתות חברתיות (שם, בפסקה 72). לחלופין, הוא ראה מקור

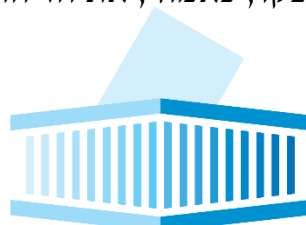

סמכות לכך בסעיף 13 לחוק, שאוסר על מפלגה אחת להפריע הפרעה בלתי הוגנת לתעמולה של מפלגה אחרת (שם, בפסקה 75).

סעיפים 10(א)(3) ו-10(ב)(5) לחוק מחייבים לציין במודעות תעמולת בחירות מי הזמין אותן, ומטעם איזו סיעה, רשימה או מועמד עשה זאת (אם פעל מטעמים). חובה זו מגשימה כמה תכליות: שקיפות והגינות, בעיקר בתעמולה שלילית; הפחתת תעמולה שלילית; הפחתת הסיכון להטעיית בוחרים; לאפשר לבוחרים להתייחס למסר התעמולה גם על בסיס מי שעומד מאחוריו; הקלת אכיפת הדין על מפיריו (תב"כ 18/24 דשימת ימינה נ' אאוטברייך ישראל בע"מ, פסקה 15 (1.3.2021) (להלן: עניין אאוטברייך)), והמקורות שמאזכרים (שם).

הוראה אחרת בחוק בעלת זיקה לענייננו מצויה בסעיף 10(א) לחוק. הוא קובע הסדר נפרד לתליית מודעות על גבי דירת מגורים או על משרד או מועדון של רשימת מועמדים. הסדר זה אינו כולל דרישת הזדהות (על דירת מגורים של עובדי ציבור ראו תר"ם 87/20 דשימת מהפך ברמה בראשות נורית אבנר נ' ראש עיריית רמת השרון, פסקות 9–14 (8.9.2013)). סעיפים 10(א)(3), 10(א) ו-10(ב)(5) לחוק נחקקו יחד בסעיף 4 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 18), התשס"א–2000, ס"ח 94, 95. יוצא שהמחוקק בחר במפורש להחריג את המודעות על בתים ועל מבנים "מפלגתיים" מדרישת הזיהוי. הטעם להבחנה מובן. לוח מודעות הוא אתר ציבורי. בלי אמצעי זיהוי אי אפשר לדעת מי אחראי למודעה שעליו. לעומת זאת, דירת מגורים נמצאת בחזקת דייריה. מבנה של מפלגה או רשימת מועמדים מזוהה איתה. אם תולים על גבי דירה או מבנה כאמור מודעת תעמולה, ברור מי אחראי לה. לכן דרישת הזיהוי הרגילה אינה נחוצה במודעות שתלויות על מבנים כאלה – אפילו לגבי מודעה שלעצמה אינה מזוהה.

המקרה שלפניי הוא גרסה מקוונת של תליית מודעה על גבי דירת מגורים. המשיבים 4–6 פרסמו את הסרטונים בחשבונות האישיים שלהם. חשבון אישי הוא ה"בית" הפרטי של אדם במרשתת, בין היתר להבעת עמדות פוליטיות לציבור הרחב. המשיבים שלפניי הם בני אדם אמיתיים, ושמותיהם האמיתיים מופיעים בראש הפרסום (על חשבונות של "בוטים" או בשמות בדויים ראו תב"כ 52/21 כחול לבן בראשות בני גנץ ויאיר לפיד נ' הליכוד תנועה לאומית ליברלית (5.4.2019)). שניים מהם גם הוסיפו מסרים משלהם לצד הסרטונים, מסרים שמביעים הסכמה לנאמר בהם. בכך הם הדגישו שהם מקבלים על עצמם אחריות לפרסום. שילוב הנתונים הללו יוצר מקרה מובהק של ביטוי ב"דירת המגורים" המקוונת. כמו בעולם הגשמי, דרישת הזיהוי מתקיימת ב"מבנה", בשם החשבון, ואין צורך לכלול אותה גם בפרסום עצמו. יתר על כן, פה השם מופיע, בניגוד לדירת מגורים, שלעיתים יש לערוך בירור כדי לגלות מי בעליה (במודעה מקוונת נדרש זיהוי ברור וגלוי מתוכן הפרסום. תב"כ 47/22 דשימת ימינה נ' דשימת עוצמה יהודית (13.9.2019)); תב"כ 38/23 בן מאיר נ' הליכוד תנועה לאומית ליברלית (28.2.2020)). אבהיר: הסרטונים לעצמם, במנותק מהפרסום שהמשיבים 4–6 נתנו להם, הם תעמולת בחירות שדורשת זיהוי. אולם, ככל פרסום שמפורסם תחת שם מפרסמו, די בפרטי המפרסם לבדו. משיבים אלה סיפקו, כאמור, את הזיהוי הנדרש.

חריג לקביעה זו יהיה אם יוכח שהמפרסמים מופעלים בידי רשימת מועמדים מסוימת או פועלים בשליחותה. במקרה שלפניי העותרת לא הציגה ראיות כלשהן למעורבות של המשיבות 2 ו-3 בהכנת הסרטונים או בהפצתם. משיבות אלו עמדו על כך בתשובותיהן לפנייה המוקדמת של העותרת והוסיפו שאינן אחראיות לסרטונים. המשיבה 2 השיבה ש"אין [לה] קשר לסרטונים המוזכרים ... [היא] לא היתה מעורבת בייצור סרטונים אלו בשום צורה שהיא ולא מימנה את הפצתם". המשיבה 3 ענתה ש"אינה מתעסקת בהפצת סרטים ככלל ובהפצת סרטי תעמולת בחירות בפרט". אשר למשיבה 1, יש לכל היותר ראיות עקיפות למעורבות של גורם מטעמה בנוגע לסרטון הראשון, ובאשר אליו התמלאה דרישת הזיהוי של אותו גורם. נוסף על כך, הסרטון השלישי מזוהה (בעקיפין לפחות) עם המשיבה 1 בגרסתו השנייה. העותרת טענה בבקשה מאוחרת שהסרטון הלא מזוהה הופץ באתר "יוטיוב" בקידום ממומן, אולם הוסר לבקשתה. משהוסר הסרטון, התייתר הצורך לבחון עניין זה (על החובה לזהות את האחראי לקידום ממומן שבו תעמולה בחירות ראו עניין אאוטברדיין). על כל פנים, כאמור, שתי המפלגות שמתמודדות ברשימה שהיא המשיבה 1, הכחישו אחריות לסרטונים ולהפצתם. לסיכום, לא הוכחה אחריות של מפלגה לסרטונים או להפרת חובת הזיהוי כאן.

6. בעניין הנתיב החלופי להחלת חובת הזיהוי, הוא סעיף 13 לחוק, משהתקיים זיהוי של מפרסמי הסרטונים, אני סבור שלא הייתה אותה הפרעה לבחירות שגורם פרסום אנונימי. יוצא שלא הופרה דרישת הזיהוי שהוחלה בעניין בן מאיד גם על מודעות מקוונות.

7. העותרת לא ציינה היכן פורסם הסרטון הרביעי ובידי מי, ולא צירפה קישור לפרסום. משכך, אין לדעת אם התפרסם בחשבון מזוהה ואם התקיימה בכך דרישת הזיהוי.

8. התוצאה היא שלא הוכח שהסרטונים נושאי העתירה התפרסמו בפרסום שאינו מזוהה. העתירה נדחתה אפוא. בנסיבות העניין אין צו להוצאות.

ניתנה היום, א' בניסן התשפ"א (14 במארס 2021).

עוזי פוגלמן

שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-24

